

Ревізія. роман

Ремігіуш Мруз

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Ю.Р. Завадський

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Розділ 1

1

Аркадія, просп. Івана Павла II

Чоловік нерухомо стояв посередині коридору, наче перебував не в цьому світі. Клієнти механічно оминали його, ніхто не звертав на нього уваги. Ніхто, крім жінки, яка сиділа в невеликій кабінці, де надавала юридичні поради.

Коли вона закінчувала навчання, то й на думку їй не могло спасти, що колись існуватимуть такі місця. А тоді приблизно сотня адвокатів не була зареєстрована безробітними у відділах праці. Десять років тому стажування завершували заледве шість тисяч осіб, тепер же — чотирнадцять. Ринок перенаситився, і не було в ньому місця для юристів, які зіпсували собі кар'єру.

Йоанна Хилка знала, що вона повинна радіти роботі в цій кабінці. Праця була принизливою, але, беручи до уваги обставини, її можна було вважати подарунком долі. Після фокуса, який вона викинула останньому клієнтові ще в ролі однієї з найкращих юристок бюро «Желязний і МакВей», жодна серйозна фірма не візьме її на роботу.

Вона підважила корпоративні принципи, але принаймні зберегла чисту совість. Це було того варте. Тепер вона могла зі спокійною душею отримувати сорок дев'ять злотих за просту консультацію зі сімейних та спадкових питань, а також майже три сотні, коли йшлося про судове провадження.

Просто казкова ситуація.

Хилка сфокусувала погляд на чоловікові, якого ненароком хтось штовхнув. Нещасний похитав головою, ніби він лише зараз зрозумів, де перебуває. Опустив руку вздовж тіла, і Йоанна помітила, що він тримає мобільку.

Було очевидно, що в нього був іще гірший день, аніж у неї. Що би він не почув по телефону, але це перевернуло його життя догори

дригом. Незважаючи на смаглявість, обличчя чоловіка було трупно-білим.

Він водив нерозуміючим поглядом навколо і раптом уловив погляд жінки-адвоката з кабінки.

Хилка вирівнялася на обертовому табуреті, що був ще незручніший, ніж крісло відвідувача в її колишньому офісі. Вона згадувала з відчутним роздратуванням колишні умови праці. Ще кілька місяців тому спокійно ходила на роботу, і всі у компанії знали, що не варто її безпідставно цькувати. Тут раз у раз з'являлися настирливці, які пошкодували п'ять хвилин, щоби знайти щось в Google, але знайшли п'ятдесят злотих на юридичну консультацію.

Більшість була, як цей поблідлий чоловік. Ніхто не прийшов по юридичну консультацію, якби мав хоча би хвилину на роздуми. Послугою користувалися ті, хто раптом опинявся в халепі. Наприклад, ті, хто пішов купити кільце ковбаси в сусідній «Carrefour» і по дорозі згадав, що сьогодні 30 квітня і наближається крайній термін подачі декларації PIT-37 1.

Тих, хто мав сітки з ковбасами, цибулею, пліснявими сирами чи рибою, Хилка швидко обслуговувала за своєю стандартною ставкою. На інших вона звертала лише мінімальну увагу — і то, якщо була твереза, що траплялося дедалі рідше.

Вона подивилася на клієнта, який продовжував стояти нерухомо, і взяла дихання. Хилка піднялася зі свого місця, вийшла з кабінки і зачинила за собою прилавок. Пішла прямо на чоловіка.

Пройшла повз нього і попрямувала до «Carrefour». Вона підійшла до алкогольного відділу, вибрала стограмівку горілки «Абсолют» і пачку фіташок та попрямувала до каси. Це був її звичний маршрут. Після покупок вона піднімалася на другий поверх і заходила до туалету біля «Springfield», яким користувалося найменше людей. Зачинялася в кабінці, пила, а потім поверталася на своє робоче місце.

Йоанна двома ковтками спорожнила пляшку, закоркувала її та заховала в кишеню жакета. Поглянула на себе у дзеркалі, потім спустилася сходами на перший поверх. Пройшовши до консультаційного пункту, побачила блілого чоловіка, який присів на лавку та похилив голову.

Хилка подумки вилаялась і зупинилася біля нього.

— Курс франка виріс? — бовкнула.

Коли побитий життям чоловік підняв на неї погляд, вона переконалася, що у нього були ромські риси обличчя. Він подивився на неї нерозуміючим поглядом, і Йоанна помітила, що в нього тремтять губи.

— Ні, не той калібр, — оцінила вона. — Окрім того, цигани, здається, не беруть кредитів. Коли вам бракує грошей, ви просто чекаєте когось у темному провулку і...

— Чого ви хочете? — перебив її чоловік.

«Добре питання», — подумала Йоанна. Вона зупинилася, не замислюючись, хоча, напевно, за цим була якась підсвідома мотивація. Хилці хотілося думати, що це альтруїзм, але вона побоювалася протилежного — їй просто захотілося поспілкуватися з кимось, чиє життя було ще паскудніше, ніж її власне.

— Я помітила, що з вами щось не так, тому підійшла, — відповіла.

Їй здалося, що циган не розуміє, що вона йому говорить. Він дивився наче крізь неї — ніби намагався зосередитися на чомусь за нею.

— Усе гаразд? — запитала.

Його губи затремтіли ще більше.

— Вони мертві... — задихаючись, мовив він.

— Хто? — запитала Хилка.

Якщо він когось убив, то без суду не обійтися. Йоанна отримає триста злотих, і, можливо, цього вистачить на... Ні, насправді, не

вистачить ні на що. Протягом своєї багаторічної кар'єри в «Железний і МакВей» вона заробила неабиякий статок, але все ще виплачувала кредит за нову квартиру. Крім того, певний час тому заплатила тисячі за ремонт свого X5, що насправді вже просився на утилізацію.

Її фінанси були в жалюгідному стані, й один циган, звичайно, не міг нічого змінити. Але по ниточці...

— Що ж, — заговорила вона. — Скажіть, що сталося?

— Моя дружина і донька... Я щойно дізнався... — змовк і похитав головою. На його очах проступили сльози, але перш ніж вони потекли по щоках, циган закрит обличчя руками. — Вибачте, — пробурмотів.

Йоанна подумки матюкнулася. Нічого цікавого з цього не вийде. Та все ж таки вона візьме сорок дев'ять злотих за консультацію з питань спадщини, допомоги на похорон і формальностей похоронного права.

— Ідіть сюди, — сказала.

Чоловік опустил руки.

— Перепрошую? — мовив він.

Юристка вказала на кабінку й повільно рушила в її напрямку.

— Ходіть на хвилинку. Сідайте, заспокойтесь, я вам зроблю кави.

— Але я...

— Будь ласка, будь ласка. Нема ніяких проблем.

Він пішов за нею, напевно, не розуміючи жодної своєї дії. Сів по інший бік столу, а Хилка кинула капсулу в «Неспreso» і заварила йому маленьку чорну каву. Трохи подумавши, вона зробила таку саму для себе. Це було би дуже доречно, враховуючи, що пляшечка «Absolut» була сьогодні вже не першою.

Вона намагалася підсумувати, скільки випила від ранку, але близько полудня вже збилася з рахунку. Ранок неодмінно починався

з текіли «Sunrise» — віднедавна це була її нова традиція, яку вона культивувала не менш ревно, ніж мусульманин, котрий дотримується посту під час Рамадану. Після цього пила тільки з маленьких пласких пляшечок. Вона ховала їх у кишеню жакета, щоб їхня кількість не виходила з-під контролю, але речових доказів позбувалася швидше, ніж устигала про це подумати.

Їй було все одно. Щоправда, день у день сідала за кермо з підвищеним вмістом алкоголю у крові, але в найгіршому випадку в неї відберуть водійське посвідчення, а не машину. Вона все одно зможе їздити за кермом.

Хилка поставила перед циганом чашку з кавою, але клієнт не звернув на це уваги. Їй хотілося клацнути пальцями перед його обличчям. Вона випила каву й перевела подих.

— Після того, як засвідчать смерть, буде складено протокол, — заговорила вона.

Чоловік усе ще перебував ніби в іншому світі.

— З цим ви підете до сімейного лікаря, котрий востаннє приймав вашу дружину й доньку. Він напише вам свідоцтво про смерть, яке доведеться ксерокопіювати кілька разів. Для банку, страхової, для...

Циган нервово ворухнувся і прикипів до неї поглядом.

— Про що ви говорите?

— Про дії, які вам доведеться вчинити, — спокійно відповіла Йоанна. — Зі свідоцтвом про смерть, довідкою і паспортом ви підете до РАЦСу. Компетентний той орган, в юрисдикції якого настала смерть. Не той, де дружину та доньку взяли на облік.

— Але...

— Ви знаєте, де сталася смерть?

— О Боже... Я...

Циган підвівся на непевних ногах. У неї в голові промайнуло, що він має такий вигляд, наче зараз виблює. Вона здригнулася від

самої цієї думки. У кабінці не було прибиральниці, а юристи, які працювали тут, змушені були дбати про чистоту самотужки. В результаті тут було багато крихт, використаних серветок та обгортки від цукерок. Сама Йоанна заховала кілька жуйок під стільницю. З блювотою, проте, не було би так легко.

Вона швидко піднялася з табуретки. Їй запаморочилася голова, і вона зрозуміла, що трохи напідпитку. Це могло пояснити той факт, навіщо взагалі привела сюди цього чоловіка.

— З вас сорок дев'ять злотих, — сказала.

Циган механічно потягнувся до гаманця, дістав півсотні й поклав на стіл. Він абсолютно не розумів, що відбувається. Його розум на мить повертався у відповідне русло, але швидко знову ставав на курс конфлікту з реальністю.

— Ось моя візитка, — сказала Хилка, простягаючи йому акуратний аркушик крейдяного паперу, що зберігся ще з часів її кар'єри в юридичній фірмі «Желязний і МакВей». На ньому була застаріла адреса електронної пошти і старий робочий номер телефона, який ще мав працювати до кінця місяця. Йоанна була переконана, що одним махом позбувається як останньої візитної картки, так і самого клієнта.

Чоловік поклав фальшивку до кишені, поглянув на юристку, а потім попрямував у бік виходу. Хилка важко опустилася на сидіння. Все відбулося гладко.

До кінця дня у неї було ще кілька клієнтів. Вона зробила два марші до «Cartefour» та до туалету в «Springfield». Коли вже сутеніло, то була у стані, який унеможлиблював керування автомобілем. Вона швидко зробила висновок, що поїсть щось у «Street», трохи почекає, а потім поїде додому.

Сіла поближче до телевізора. Ліниво витріщилася на нього в очікуванні яловичого фахітас. Опритомніла, коли побачила внизу екрана червону стрічку, яка інформувала про те, що в Урсусі

виявлено трупи жінки та її доньки-підлітка.

У неї промайнуло в голові, що це пов'язано з чоловіком, від якого вона отримала п'ятдесятку за юридичну консультацію. Втім, швидко відіграла цю думку.

Знімальна група була вже на місці. Оператору вдалося зафіксувати у кадрі колію та фрагмент ґрунтової дороги. Територія вже була огорожена поліційною стрічкою, а вдалині виднілася впізнавана синя таблиця з написом «ПОЛІЦІЯ. ДОГЛЯД», за якою містилося те, що не призначене для випадкових очей.

Йоанна наколола на виделку шматок м'яса, вслухаючись у те, що говорив журналіст NSI. Спочатку він застеріг, що вся інформація поки що неофіційна, але потім добряче розговорився.

— Як нам удалося з'ясувати, жінка та її донька були мешканцями сусіднього Урсинова. Що вони робили в цьому районі — невідомо. Тіла знайшов збирач металобрухту, який стверджує, що йому не відомі особи загиблих.

Хилка проживала шматок м'яса зі шиплячої сковорідки. Непогано, хоча додала би трохи гострих спецій.

— Під час короткого інтерв'ю чоловік розповів, що стан тіл жінки та дівчини не дав змоги їх упізнати. За його словами, перші офіцери, які прибули на місце події, стверджували, що раніше такого ще не бачили.

Клієнти «Street» загомоніли. Йоанна спокійно їла фахітас. Відчувала, як з неї вивірюється алкоголь, і незабаром вона буде у стані сісти за кермо Х5. Потягувала кока-колу, думаючи про те, що відкоркує, коли повернеться додому.

Вона відсунула тарілку і почала шукати в меню щось на десерт. Однак нічого не замовляла. Завмерла, коли побачила на екрані цигана, з яким не так давно розмовляла. Він намагався прорватися через поліційний кордон, напевно, на радість оператора NSI.

Механічно відклавши меню, спостерігала, як циган борюкається з офіцерами. Усе складалося не на його користь. У такій ситуації чоловік завжди перший підозрюваний, а штовханина йому нічим не допоможе.

Він, мабуть, дійшов подібного висновку, бо врешті-решт заспокоївся. Відійшов назад, а потім почав нервово обмацувати на собі кишені. Йоанна зі жахом виявила, що він витягнув зі своїх джинсів її візитку.

За мить пролунав дзвінок. Приспів з фільму «Afraid to shoot strangers» від «Iron Maiden» час од часу провіщав можливі неприємності. Безумовно, в цьому випадку так і було. Юристка подивилася на дисплей і відмовилася від дзвінка.

2

«Скайлайт», вул. Золота

Кордіан Оринський зайшов до кабінету з табличкою «j unipol associate». Вона висіла на дверях вже півтора роки, але вигляд її все одно дарував йому таке саме задоволення, як і в перший день після отримання власного кабінету.

Ця кімнатчина була названа, можливо, надто гарно «кабінетом», але, зважаючи на його спогади про колишні казарми, вщерть набиті асистентами та практикантами, він мав би вважати, що потрапив до раю.

Кордіан сів за стіл, відкрив свій макбук і почав переглядати портали. Його ранковий ритуал полягав у тому, що він перевіряв юридичний розділ на Money.pl, тримав руку на пульсі законодавчих змін на Lex.pl і наостанок переглядав сайт Gazeta Prawna.

Не встиг відкрити першу статтю, як двері до кабінету розчинилися. Оринський відірвав погляд од монітора і подивився на невисокого худорлявого чоловіка, який увірвався без стуку. Він зачинив за собою двері, а потім заговорив:

— Який бедлам.

Кордіан перевів подих.

— Ти бачив? — запитав зайда. — Будемо борсатися в цій багнюці найближчі пів року.

Така декларація в юридичній компанії «Железний і МакВей» зазвичай мало що означала. Вона десь губилася у шквалі різних нарікань та песимістичних сценаріїв. Однак, коли це говорив не хто інший, як Кормак, то треба було начуватися.

Сухий, без сумніву, був найбільш поінформованою особою в канцелярії — він часто знав про близьку катастрофу раніше за його старших партнерів.

Кормак сів по інший бік столу і послав Оринському багатозначний погляд. Лише коли той підняв брови, сухий зрозумів.

— Ти нічого не знаєш, — заявив він.

— Тебе це дивує?

— Насправді, ні. Вам ніколи нічого не говорять.

— Хто нам нічого не говорить?

Кормак примружився, роблячи змовницький вираз обличчя.

— Байдуже, — заявив. — І я вже кажу тобі, про який бедлам йдеться. Ти вчора дивився про випадок в Урсусі?

— Не особливо.

— Га? Ці сюжети були в усіх інформаційних службах.

— Я не бачив.

— І весь вечір, — додав Кормак.

— Я, мабуть, пропустив це.

— То що ти робив?

Оринський низив плечима.

— Я можу назвати мільйон цікавіших речей, аніж...

— Добре-добре, — перебив його сухий. — Ти не знаєш, про що йдеться, то слухай. — Він витягнувся у кріслі, не думаючи про те, що крім балачок «junior associate» може також мати інші обов'язки. — Учора вдень виявили два трупи біля колії. Це якась діра, навколо

самі розвалюхи, якийсь металобрухт, купи піску і таке інше.

— Як у «Шляху» Маккарті.

Кормак вдячно кивнув.

— На узбіччі колії жінка та дівчинка, — продовжував конспіратор. — Обидві були такі побиті, що впізнали їх лише завдяки документам. Обличчя розбиті, навколо повно крові, мізків... усе, що можна уявити.

— Моя уява навряд чи здатна на таке...

— А на додачу до цього — сліди згвалтування, — гарячково перебив Кормак. — Вкрай збоченого, якщо вірити моїм джерелам.

— Що це за джерела?

Сухий стиснув губи.

— Адвокатська таємниця, — заявив.

— Ти не адвокат.

— І слава Богу, інакше заробляв би вдвічі менше, — зауважив Кормак і перевів подих. — На додаток хтось впустив чоловіка на місце події. Камери зафіксували, як він з'ясовував стосунки з поліціантами. І знаєш що?

— Ні.

— Він циган.

— Ага.

Оринський узяв паузу, щоби з'ясувати, чому ця інформація має якийсь значення. Очевидно, він занадто довго працював без Хилки, яка час од часу нагадувала йому тим чи іншим коментарем про те, що толерантність надто переоцінена.

— І навіщо ти мені це розповідаєш? — запитав Кордіан. — Ми будемо його захищати?

— Ти що, здурів?

Оринський посміхнувся собі під ніс.

— Тоді про що йдеться?

— Лайно полягає в тому, що потерпілі мали величезний поліс на життя.

— Тобто?

— Найвищий пакет.

Оринський перевів погляд на монітор, а потім перейшов на сайт TVN24. Новини, пов'язані зі жакхливим убивством, були на першій сторінці. Заголовок виділений червоним прямокутником, ніби потрібні додаткові підстави, щоби пересічний користувач зацікавився цією справою. Кордіан побіжно переглянув зміст і побачив фотографії з місця події. Кормак підвівся й обійшов стіл. Ставши поруч з юристом, він схрестив руки на грудях.

— Циган не схожий на людину, яка купує великий поліс, чи не так? — запитав.

— Ну, ні.

— Тим більше є над чим замислитися.

— Може, й так, — визнав Оринський, звертаючись до друга.

— У мене є деякі важливі справи і...

— Я кажу тобі про це з усією відповідальністю, — відрізав сухий. — І не роблю це просто так.

— Угу.

— Дружина і донька цього чувака були застраховані в «Салюсі».

Сухий багатозначно подивився на Кордіана, але той лише знизав плечима.

— «Салюс», — буркнув Кормак. — Ота велика страхова компанія, котра...

— Я знаю, що таке «Салюс», Кормаче.

— Тож тобі також варто знати, що її представляє «Железний і МакВей».

— Що?

— Саме те, що я сказав.

Кордіан відкинувся на спинку стільця.

— Це справді може бути лайно.

Сухий усміхнувся і кивнув. Його вираз обличчя давав зрозуміти, що місія виконана. Він махнув рукою Оринському на прощання і вийшов з кабінету, додавши, що увечері загляне на пиво.

Вага слів друга поволі доходила до Кордіана.

Коли Хилка перестала бути його керівницею, окружна рада адвокатів призначила йому іншого юриста від фірми. Желязний особисто домагався цього і стверджував, що у нього є абсолютно ідеальний кандидат, який би «поставив хлопця на місце після того, що Йоанна з ним зробила».

Цим кандидатом був Лев Бухельт, якого Хилка колись назвала «надзвичайно похмурою істотою». Після першої зустрічі зі старіючим адвокатом Кордіан змушений був визнати слушність слів колишньої керівниці. Лев дивився на усіх інших з презирством, видавав із себе лише бурмотіння, а крім того, носив костюми, які купував, напевно, у музеї ПНР. Окуляри у великій металевій оправі доповнювали образ чоловіка, котрий навряд чи міг стати візитною карткою канцелярії.

Бухельт рідко зустрічався з клієнтами, але йому не було рівних, коли йшлося про знання господарського права та суміжних галузей. Пару років тому він домігся того, що кілька великих підприємств почали користуватися послугами «Желязний і МакВей» — і відтоді Лев веде їхні справи. Однією з таких стала страхова компанія «Салюс».

Кордіан, побарабанивши пальцями по стільниці, глянув на двері. Якби Хилка ще працювала на фірмі й саме у неї був «Салюс», вона б уже вихором влетіла до нього у кабінет. Візит був би коротким — Йоанна кинула б кілька уривчастих військових команд, а потім...

Оринський похитав головою. Він не хотів думати про неї. Останнього разу вони зустрічалися в її кабінеті, обговорюючи, як

чинити у справі Шлезинґерів. Тоді вона повністю проігнорувала його думку і зробила те, що вміла найкраще, — викликала землетрус.

Кордіан замислився, потім закрив макбук. Хилка ніколи не давала йому шансу проявити себе. З флегматичним Бухельтом він принаймні встигає узяти ініціативу.

Кордіан вийшов у коридор і попрямував до кімнати, що була відома як «Печера Маккарті». Він застав сухого схиленим над книгою, точно так само, як і сподівався.

— Борсук у себе? — запитав Оринський.

— Ти сам повинен знати, де твій покровитель.

— Ми не часто бачимося.

— М-м-м, — пробурмотів Кормак і поклав у книжку закладку.

— Та й узагалі, ти ж не тому до мене прийшов, щоби спитати, де Лев.

— Ну, ні.

— Отож?

Кордіан підійшов до столу і подивився вниз на друга.

— Мені потрібно все, що у тебе є на цього цигана.

— Ось, будь ласка, — Кормак простягнув відкриту долоню і перевернув її догори дриґом. — Ось скільки я маю. Бери, що хочеш.

— Не смійся з мене.

— Я не сміюся, — відповів колега, відкладаючи роман з потертою обкладинкою. — Я не отримав доручення розбиратися з ним.

— Ось саме отримуєш.

— Востаннє, коли я перевіряв, ти не сплатив мені за рахунком.

Оринський насупився і вичікувально подивився на співрозмовника. На мить запала тиша, яку порушило гучне зітхання сухого.

— Гарзд, — сказав він. — Я щось пошукаю.

— Постарайся, щоби було як треба.

— А як треба?

— Треба так, щоби не виникало питання про сплату поліса «Салюсом».

Кормак замислено кивнув головою. Помітна була тінь розчарування в його погляді, ніби друг очікував, що Кордіан керуватиметься бездоганними моральними заповідями, а не власними інтересами чи інтересами клієнта.

— Хочеш підняти пару пунктів у Борсука, га? — запитав сухий.

— Пункти? Ні, — відповів Оринський. — Хочу зробити так, щоб на його скорботному обличчі проступила задоволена, блаженна і широка посмішка, наче Бухельт викурих насправді добрий косяк.

Сухий знизав плечима.

• • •

Далі — у повній книжці «Ревізія. роман».

nashaknyga.com.ua